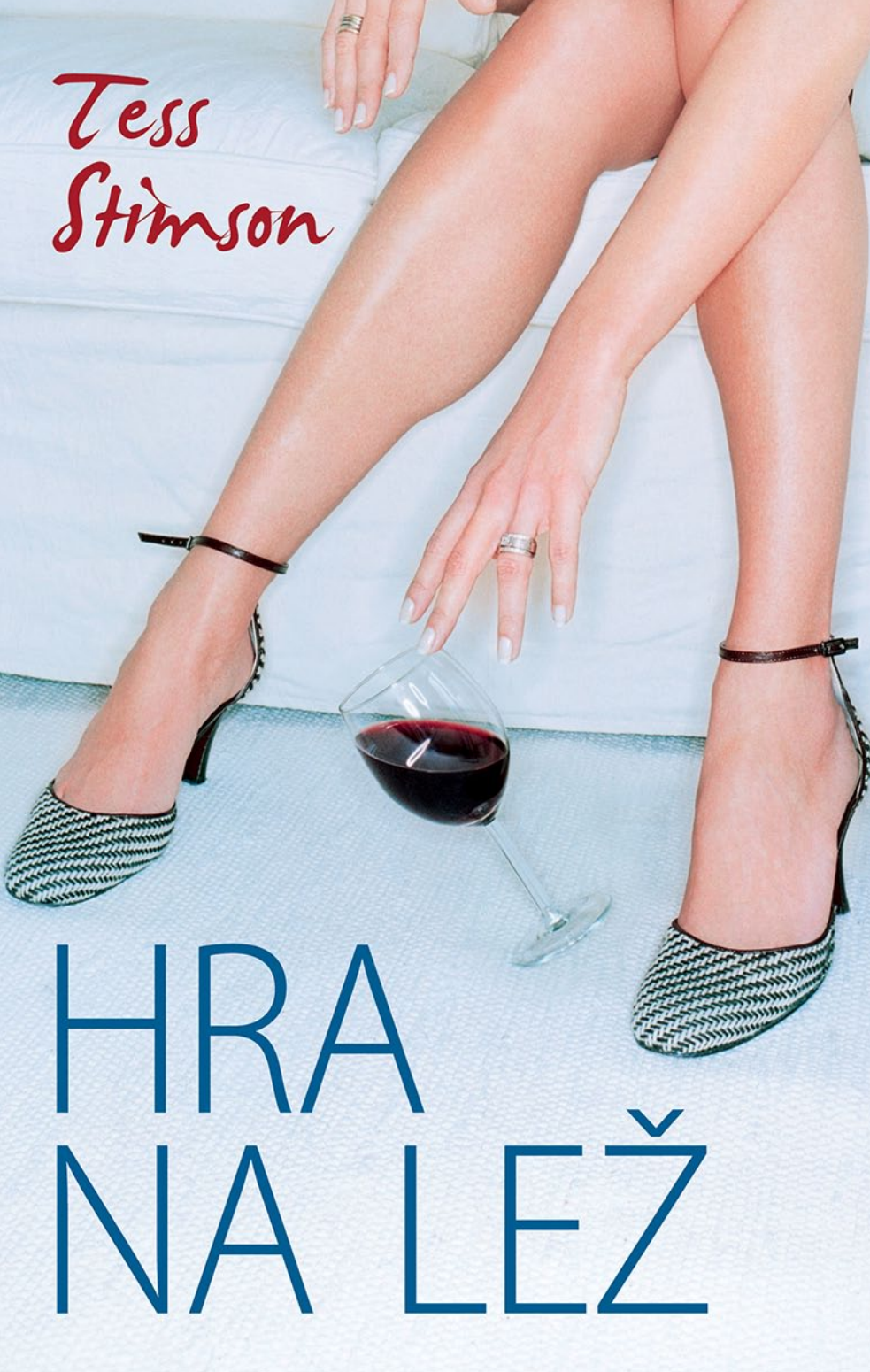

A photograph of a woman's legs from the knees down, sitting on a white bed. She is wearing black and white patterned high-heeled shoes with black ankle straps. Her right hand is resting on a glass of red wine on the bed. She is wearing a ring on her ring finger. The background is a white bedsheet.

*Tess
Stimson*

HRA
NA LEŽ

Tess Stimson

HRA NA LEŽ

2014

Copyright © 2013 by Tess Stimson
Translation © 2014 by Klára Šumová
Cover design © 2014 by DOMINO

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky šířena či sdílena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu THE LYING GAME,
vydaného nakladatelstvím Pan Books, Londýn 2013,
přeložila Klára Šumová
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Jazyková redaktorka: Lenka Vymazalová
Korektura: Milena Nečadová
Ilustrace: Zuzana Pěchová
Sazba písmem Adobe Garamond Pro: Dušan Žárský
Obálka: Rajka Marišinská
Vydání druhé, v elektronické verzi první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v dubnu 2014

ISBN 978-80-7303-981-3

Věnováno mému manželu Erikovi.

Jsi stále pevným bodem, k němuž se utíkám.

The Times

Oznámení o narození dítěte

LOCKWOODOVI

3. února 1998

se v londýnské Nemocnici princezny Eugenie
narodila Harriet (roz. Morganové)
a jejímu manželu Oliverovi
překrásná dcera
Florence Louise May.

1

Harriet

Ted' by mě měla vidět matka, pomyslela si s úšklebkem Harriet, když se konečně vyšplhala na vrchol horského úbočí a dlaněmi se opřela o kolena, aby popadla dech. Prvních šestadvacet let svého života byla, stejně jako její rodiče a tři mladší sestry, typickou obyvatelkou Londýna vyznávající ryze městský životní styl. Celá rodina trpěla slabostí pro jízdu taxíky i našlehaná latte a měla ulice města vryté přímo do srdce, zatímco svět za hranicí městského obchvatu M25 považovala za stejně nepřátelský a neproniknutelný jako amazonskou džungli.

A pak se Harriet seznámila s Oliverem Lockwoodem a její život se proměnil způsobem, jaký by nikdy nečekala.

Narovnala se a zastínila si oči, aby se mohla pokochat fantastickým výhledem. Bylo časné jaro a stromy ještě nestačily obrazit, a tak skrz jejich holé koruny dohlédla až do údolí. Na protějším svahu stékaly od vrcholu do údolí bílé řeky lyžařských sjezdovek. Překvapovalo ji, jaké nahoře vládne ticho, nezvyklé i na Vermont, stát o rozloze jedné pětiny Anglie se sotva šesti sty padesáti tisíci obyvateli. Sem nahoru nedolé-

hal hluk dopravy, ječení sirén ani hučení přelétajících letadel. Ozývalo se tu jen jemné švehlení větru v holých větvích stromů. Ironií osudu opustila svou rodnou zemi a odstěhovala se téměř šest a půl tisíce kilometrů daleko, až za oceán, jen aby v Nové Anglii objevila starou Anglii, jež přestala existovat ještě předtím, než se Harriet narodila.

Stáhla si silné rukavice ze skopovice a vylovila mobil, aby se podívala, kolik je hodin. Se záchvěvem nervozity si všimla, že tu není signál, ani jedna čárka. No co, nezdrží se dlouho. To, co chtěla vidět, už viděla. Za chvíli bude doma, o nic nejde.

Obrátila se k východu, vyrazila po hřebeni a pro jistotu přidala do kroku. Neměla se pouštět tak daleko od domova, když je Oliver víc než sto šedesát kilometrů odtud, až v Connecticutu, kam se jel podívat na potenciální prostory pro jejich další restauraci. Harriet tudíž měla být na příjmu, kdyby se náhodou něco stalo s dětmi. V případě Lockwoodových to nebyla jen pouhá formalita. Jejich patnáctiletá dcera Florence trpěla od šesti let juvenilním diabetem a pětiletý Charlie, nejmladší z jejich tří chlapců, měl chronické astma. A tak Harriet nebo Oliverovi volali z drahých soukromých škol kvůli nějakému zdravotnímu problému dětí přinejmenším dvakrát do měsíce.

U oranžového praporku, který vyznačoval hranice jedenáctiakrového pozemku, o jehož koupi uvažovali, zahnula do údolí a cestou se s velikou opatrností proplétala pavučinami průsvitných trubiček táhnoucích se od jednoho javoru cukrodárného k druhému: byly jich tu kilometry, určitě přinejmenším tři nebo čtyři, a táhly se od stromu ke stromu jako obří vlákna, připomínající přebírání provázku nataženého mezi prsty. Byl březen, a tak se všechny trubičky plnily javorovou mízou. Čirá tekutina stékala po horském úbočí do záchytných nádrží, jichž si cestou nahoru všimla za dřevěným domkem na úpatí kopce. Sloužil jako malý cukrovar, kde se z mízy vařením získával jantarově zbarvený javorový sirup.

Javorový sirup. Copak by mohla po Florence chtít, aby ji to nelákalo? I samotné Harriet se sbíhaly sliny už jen při pouhém pomyslení na něj. Když se před dvanácti lety, na konci první společné mrazivé zimy ve Vermontu, poprvé ocitla v horké cukrovarně plné páry a nasála vůni javorového sirupu, stoupající z odpařovacích nádrží, měla pocit, že zemřela a ocitla se v ráji. Neznala nic lahodnějšího než dobrotu, již Vermontané říkají cukr na sněhu: horký javorový sirup stékající jako křehká krajka po kopečku čerstvého sněhu.

Opatrně se protáhla pod další trubičkou, aby do ní nestrčila. Copak od ní bylo bláhové očekávat, že by cukrovar mohl Florence zdejší pobyt trochu osladit? Musela se v duchu usmát nad tou slovní hříčkou. Javorový sirup byl jedinou slabinou její dcery a nejspíš i jedinou věcí, na níž se spolu shodly. Poslední dobou se podařilo dostat dceřinu cukrovku víceméně pod kontrolu, takže si nějaký ten cukr na sněhu mohla sem tam dovolit.

Harriet si s povzdechem zapnula flísovou bundu až po bradu, aby ji lépe chránila před chladným větrem pofukujícím na horském úbočí. Florence jejich nápad s víkendovou chatou dál tvrději odmítala. „Jako by nestačilo,“ prohlašovala nakvašeně, „že musím bydlet v zapadákově, když bych mohla žít v Londýně. Teď po mně ještě navíc chcete, abych se každý víkend v doprovodu svých tří nechutných bráchů táhla do nějaké chaty uprostřed ničeho.“ A Harriet bylo naprosto jasné, že ani sebevětší množství javorového sirupu názor její dcery nezmění.

Občas se nedokázala zbavit pocitu, jako by ji kdosi podvedl. Měla čtyři děti, ale jen jedno z nich byla holčička, a navíc ještě tak jiná než ona, až téměř nemohla uvěřit, že jsou spolu spřízněné. „Ten pocit znám,“ prohlásila úsečně její matka Sophie, když se Harriet předchozího léta při návštěvě Londýna odvážíla na toto téma zabrousit. „Kdyby ses nenarodila doma,

byla bych přesvědčená, že mi tě v nemocnici vyměnili. Však se podívej na svoje sestry – dvě se pohybují kolem módy, jedna v oblasti médií, bydlí jen kousek od sebe, takže na návštěvy chodí pěšky, a ani jedna se nepřestěhovala dál než do vedlejší čtvrti. A pak jsi tu ty. Žiješ na druhém konci světa a jsi spokojená jen tehdy, když řešíš něčí problémy. Přísahám, že ses jako malá usmála jen jednou jedinkrát: když jsme tě vzali do Glas-tonbury, v noci se nám zbortil stan, a tak jsme všichni museli spát pod širým nebem uprostřed rozbahněné louky.“

Florence se Harriet ani nepodobala. Svou bezchybnou karamelovou pletí, blondatým zdravím a energií i jiskrnými modrýma očima šla do podoby Olivera, kdežto Harriet a chlapci byli útlí, bledí a tmavovlasí. Harriet se svou dcerou nedokázala navázat smysluplný rozhovor, ani jedna z nich nevěděla, co by měla té druhé říkat. I přes veškeré Oliverovo ujišťování bylo jasné, že to nezpůsobuje puberta. Jistěže si to brala osobně! Která matka by si to nebrala osobně? Harriet s Florence nenacházela společnou řeč už od jejího nejútlejšího věku.

Když přišla Florence jako prvorozené miminko na svět, musela se Harriet vyrovnat s obrovským šokem, který jí přivodily mateřství a péče o ten křičící uzlíček s rudou tvářičkou. Říkala si, že s tím tolik zápasí proto, že je pro ni všechno tak nové, tak jiné, tak odlišné od toho, co dělala dřív. Stejně nové bylo vše i pro Olivera, ten však dokázal rozeznat pláč z hladu od pláče z únavy stejně snadno, jako by třídil jablka a pomeranče.

Nakonec se do své role přece jen vpravila, naučila se veškeré úkony rutinně zvládat a úzkostlivě si namlouvala, že naučit se být dobrou matkou je hodno stejné úcty, jako kdyby vše vykonávala díky vrozenému mateřskému instinktu, kterého se jí tak zoufale nedostávalo. Florence ji však dál pozorovala vzdáleným, zkoumavým modrým pohledem cizinky a čekala na cosi, co jí Harriet jednoduše neuměla dát.

Svou dceru milovala, o tom nemohlo být pochyb. Od chvíle, kdy zaslechla Florence poprvé plakat, by pro ni ochotně přešla bosá po rozžhavených uhlících, nikdy však mezi nimi nevzniklo opravdové souznění. Od samého počátku k sobě byly až bolestně zdvořilé. Když si Harriet přisedla k Florence na podlahu, aby si společně pohrály s kostkami, přestalo děvčátko rázem stavět a trpělivě čekalo, až matka dokončí, co má v plánu, a teprve pak si hrálo dál.

Zato při hrách se svým otcem se Florence šťastně smála, bourala věže z kostek a podávala mu je, aby jí stavěl další. Což znamenalo, že problém byl zkrátka v *Harriet*. Zřejmě v ní bylo cosi od základu špatně. Selhala v tom nejdůležitějším, o co se v životě pokusila, a neuměla to nijak napravit.

A tak se vrátila k tomu, co uměla. Zatímco Oliver zůstal doma a vymýšlel nové a nové hry s modelínou a nové a nové druhy dětského jídla, vrhla se Harriet do práce a díky svým marketingovým schopnostem dosáhla tak rychlého a mohutného rozvoje jejich rodící se firmy na sendviče a bagety, že se pobočka v Americe stala už jen dalším logickým krokem.

A pak zjistila, že je znovu těhotná. Samozřejmě že to nebylo plánované. Oliver si druhé dítě velmi přál, Harriet však ta představa v duchu děsila: připadalo jí, že to bude jen další marná investice do projektu, který už jednou selhal. Jenomže napodruhé bylo všechno docela jinak. Hluboké spojení mezi ní a novorozeným Samuelem přišlo okamžitě a samo od sebe a Harriet konečně došlo, čeho se jí s Florence nedostávalo. Stejně to pak bylo o čtyři roky později s Georgem a další tři roky nato s Charliem. Mateřství pro ni bylo stejně snadné a přirozené jako dýchání. Selhala pouze v případě své dcery.

S drobným klouzáním po rozbředlém sněhu Harriet překonala poslední část sestupu a pořídila telefonem ještě několik fotografií pro Olivera. Už teď ale byla přesvědčená, že ten-

hle pozemek se bude pro jejich plány hodit prostě dokonale. Nacházel se jen hodinu cesty od Burlingtonu, byl dostatečně odlehlý, aby si tu vyplnili své romantické představy o pravém New Hampshiru, zároveň ale ležel v dostatečném dosahu udržovaných cest a elektrického vedení, aby je zbudování chaty finančně nezruinovalo. Chata byla ve skutečnosti Oliverovým snem, ne jejím, Harriet se však už za ty roky naučila, že když něco nechá výhradně na něm, zůstane navždy pouze u snění. On se specializoval na sny, ona na jejich proměňování ve skutečnost.

V jistém ohledu byli díky tomu dokonalý tým. Harriet v sobě neměla špetku inspirace ani představivosti, zato však vždycky věděla, jak co nejlépe realizovat Oliverovy vize. Jeho nápad založit řetězec restaurací nabízejících zdravé rychlé občerstvení proměnila v nadnárodní firmu. Měla pro jeho nepraktické snění pochopení. Vlastně bylo jednou z věcí, které na něm milovala.

Moc dobře si uvědomovala, jak obrovské má štěstí, že je jejich manželství tak dobré, tak spokojené. Od svých nejlepších přítelkyň se lišila tím, že jako jediná nebyla rozvedená. Oliverovi bezvýhradně důvěřovala. I po šestnácti společně prožitých letech a narození čtyř dětí byl stále jejím milencem, její jistotou a jejím nejlepším kamarádem, prvním, na koho se každé ráno obracela, a posledním, s kým každý večer mluvila. Jeho láskyplná péče ji těšila. Ráno jí nosil čaj do postele, masíroval jí nohy, když byla unavená, vstával v noci k Charliemu, když ho postihl astmatický záchvat, protože věděl, jak moc se Harriet potřebuje vyspat. Tohle bylo to podstatné, ne kytice k výročí svatby nebo drahé šperky k Vánocům, i když Oliver nezapomínal ani na ně. Matka Harriet často připomínala, že se jí dostalo velkého požehnání, ale ona sama to věděla moc dobře.

Ve chvíli, kdy nastupovala do svého staříckého Land Cruiseru, se jí rozdrnčel telefon. S nepatrným povzdechem si znovu stáhla rukavice a přijala hovor.

„Tady Denise z Nemocnice Fletchera Allena,“ ozval se ženský hlas. „Mluvím s paní Lockwoodovou?“ Harriet přeběhl mráz po zádech. *Hlavně ať nejde o Charlieho*, zaprosila v duchu bezděčně. *Ať se to neopakuje*. Jejich poslední výjezd na pohotovost týden před Vánoci ji tak vyděsil, že pak několik dní nemohla spát. V životě nepoznala nic horšího než sledovat, jak vlastní dítě zápasí doslova o každíčké nadechnutí. S Florencinými častými poklesy krevního cukru si už dokázala poradit. Stačila krabička ovocného džusu, pár tablet glukózy a většinou byla zase dobrá. Dneska má trénink s oddílem přespolního běhu. Nejspíš se před ním zapomněla nadopovat sacharidy, takže jí spadla hladina cukru. Harriet po předchozích zkušenostech věděla, že než holka dorazí do nemocnice, bude už zase plná energie a celá nedočkavá, aby se mohla vrátit za svými kamarády.

Samozřejmě že má Harriet všechny své děti stejně ráda, ale pokud by si musela vybrat, pokud by si *opravdu* musela vybrat, bylo by lepší, kdyby zdravotní problém postihl spíš Florence než Charlieho.

Okamžitě ji zaplavil pocit viny. *Samozřejmě jen kvůli tomu, že je Charlie o tolik nemocnější*, dodala v duchu chvatně. Nikdy by nedokázala mezi svými dětmi volit. Je sice pravda, že Florence nerozumí tak jako chlapcům, ale miluje ji celých patnáct let – velmi vroucně ji miluje – a na tom se nemůže nikdy nic změnit.

Zhluboka se nadechla. „U telefonu Harriet Lockwoodová,“ přitakala a vyčkávavě se odmlčela.

2

Florence

Florencin den nezačal zrovna na jedničku. To ale nezačínal skoro nikdy, vzhledem k tomu, že máma trvala na tom, že s ní bude snídat (došla totiž bůhvíproč k přesvědčení, že společné snídane její dceři zabrání v předčasném otěhotnění, kouření, přestupu k republikánům a všemu dalšímu, čeho se jako matka obávala), a pak jí beze slov vyčítala každé sousto, které si strčila do pusy. Copak Florence může za to, že je tlustá? Ne každý může mít dokonalou šestatřicítku jako její matka.

Táta už odjel do práce a odvezl kluky do školy, takže spolu samy dvě tiše seděly u stolu se snídání, Florence se prokoušávala druhou obloženu houskou a přitom sledovala, jak její matka ze všech sil předstírá, že to nevidí.

„Říkala jsem si, že bych se dneska odpoledne přišla podívat, jak běháš,“ prohlásila máma z ničeho nic.

Florence poplašeně vzhledla. „Je to jenom trénink, ne závod,“ bránila se.

„Já vím. Jenže jsem ti nebyla fandit už celé věky a jeden dodavatel mi dneska zrušil schůzku, tak budu odpoledne na pár hodin volná.“ Zářivě se usmála. „Myslela jsem, že by bylo fajn, kdybychom spolu strávily trochu času.“

Někdy si Florence přála, aby se její matka konečně přestala snažit. Bylo by to pak pro obě mnohem jednodušší.

Znovu sklopila hlavu, takže jí popelavě blond vlasy spadly do obličej. Nešlo o to, že by se s ní nerada bavila. Pokud jde o rodiče, je máma ještě celkem v pohodě: nenakládá jí balík povinností ani po ní nechce, aby každou vteřinu hlásila, kde zrovna je a co právě dělá. Zato má ale věčné starosti kvůli její cukrovce, kontroluje ji, vyptává se a dělá z toho děsnou vědu, kdežto Florence by na tu pitomou nemoc ráda aspoň občas zapomněla. Nevěděla, jak má na máminy upřímné pokusy o navázání kamarádského vztahu reagovat. A měla to tak vždycky. Máma jako by od ní vždycky očekávala něco *víc*, Florence však nikdy nepochopila, co by to mělo být. A když nevěděla, jak matce odpovědět, neříkala nic. Mlčela i teď.

„Ale jestli si to nepřejesh, tak tam chodit nemusím,“ pronesla nakonec máma takovým tónem, že Florence sevřel pocit viny. „Byl to jen takový nápad.“

Florence s ruměncem rozpaků ve tváři zamumlala: „Jak jsem říkala, fakt by to bylo zbytečné, bude to jenom trénink.“

„No tak dobře.“ Harriet vstala a začala rázně skládat nádobí do myčky. „Tak se místo toho zajedu podívat na jeden pozemek.“

Florence se zamračila. Dělej si, co chceš, odsekla v duchu. Jako by nestačilo, že trčím v tomhle otravném pidiměstě v nudném zastrčeném státě, teď mě ještě navíc o víkendech zavrou do pitomé chaty v nějakém zapadákově asi tak milion kilometrů daleko! Pořád nechápu, proč naši nezůstali v Londýně. Tam bych aspoň mohla trochu žít!

Jindy by se se svým trápením hned po příchodu do školy svěřila svojí nejlepší kámošce Amy a hezky si ulevila, jenomže se s ní minulý týden pohádala kvůli Mattu Shawovi (po kterém Amy ani nevzdechla až do chvíle, než Florence přiznala, že se jí líbí) a jako by toho už tak nebylo dost, právě jí začaly

měsíčky. Neměla náladu na matiku ani španělštinu, natožpak na ten debilní přespolní běh. Když na něj ten den odpoledne nevyhnutelně došlo, loudala se v rohu šatny a čekala, až všichni ostatní odejdou.

Běhání jí moc nešlo, ani když měla právě lepší den. A stejně tak jí moc nešlo ani plavání, basketbal nebo lyžování. Byla zkrátka po tátovi, stavěná na pohodlí, ne na rychlost, jak se jednou nepokrytě vyjádřila její babička. Pokud šlo o eufemismy pro slovo „tlustá“, znala je Florence všechny do jednoho: *robustní, statná, silná*... Máma pořád říkala: „Však ty dorosteš do podoby,“ ale bůhví co tím myslela. Florence si říkala, že s nohama velikosti 41 a hrudníkem deroucím se z podprsenky s košíčky velikosti D už by si další růst docela ochotně odpustila. Vedle mámy s drobnou chlapeckou postavou a elegantně plochým hrudníkem si připadala jako slon. Chudák máma. Má čtyři děti a jediná dcera je stavěná jako hráč amerického fotbalu.

Dohnala zbytek třídy, který se už jako had táhl přes hřiště do lesa za školou, a průměrným vyrovnaným tempem se schovala někde uprostřed běžících, kde si jí nikdo nevšimne. Obvykle jí to takhle procházelo. Vermont se svými liberálními, rovnostářskými a v každém smyslu toho slova „zelenými“ názory byl státem aktivních a sportovně založených obyvatel, kde nikdo nejezdil autem, když mohl jet na kole, a nikdo nejezdil na kole, když mohl jít pěšky. Dávno už pochopila, že lepší než bojovat s proudem je nechat se jím unášet, tedy aspoň pokud chce mít člověk nějaké kamarády, takže se rozhodla pro nejmenší ze všech dostupných zel a vybrala si přespolní běh, aby mohla běžet svým tempem a v případě potřeby se na chvíli zastavit a trochu si vydechnout.

Dokonce i Florence musela uznat, že dnešní den je pro pobyt v lese jako stvořený. Vzduch byl chladný a svěží a nebe tak čisté a modré, až to bodalo do očí. Pod stromy vykukovaly

z tajících zbytků sněhu fialové a bílé krokusy. Mimoto nebyla tak zadýchaná jako obvykle, a pro jednou ji dokonce ani nepíchalo v boku. Možná má máma pravdu, možná jsem vážně v lepší kondici, než jsem si myslela.

„Pust' mě,“ ozval se za ní chlapecký hlas.

Florence automaticky uhnula běžci z cesty a Matt Shaw s lehkostí doběhl do čela skupinky. Zřejmě přišel na trénink pozdě, jinak by byl vpředu od samého začátku. Se srdcem sevřeným zoufalstvím sledovala, jak nenuceně srovnává krok s Amy a Olivíí. Až příliš dobře si uvědomovala, že Matt nejspíš vůbec netuší, že nějaká Florence vůbec existuje... Snít snad ale můžu, ne?! ubezpečovala se v duchu.

Ledové plotny si všimla až ve chvíli, kdy bylo pozdě.

Při přespolním běhu už zakopla a spadla mockrát. Padali všichni, tak už to ve zdejšímu terénu chodilo. Když člověk nechtěl, aby ho měl zbytek týmu za totálního ubožáka, co nejrychleji se zvedl a běžel dál. Matt vloni spadl tak blbě, že si zlomil zápěstí, přesto pokračoval dál a nikomu neřekl, jak moc ho to bolí, dokud nebyl závod u konce a jejich tým nezmáhl. Po téhle události do něj byla zamilovaná půlka holek ve třídě.

Poslední krok... a pak jako by jí někdo podtrhl půdu pod nohama. Dopadla tvrdě a nepříjemně rovnou na zadek a do levé nohy jí vystřelila bodavá bolest. V první chvíli, jak tak zůstala ležet s vyraženým dechem na úzké pěšině, neměla dojem, že se jí něco stalo. Když se zvedla na lokty a spatřila, jak se jí mezi stehny rudě valí krev, vyděsila se, že se jí hnula vložka. *Panebože, zachvátila ji panika, takhle to všichni uvidí! Matt to uvidí!*

Vzápětí jí však došlo, že musí jít o něco jiného. Na měsíčky to byla moc velká bolest a taky příliš mnoho krve. A pak se všechno kolem začalo rozmazávat. Jako by se ocitla na dně bazénu a skrz vodu vzhlížela k pableskujícím bílým obličejům. Rty se jim pohybovaly, k Florence však doléhalo jen jakési

vzdálené bublání, jednotlivá slova pouze odhadovala. Zdálo se jí, že zaslechla *zaškrčení a skleněný střep* a pak ke svému zděšení *stehenní tepna*. Trenérka přespolního běhu paní Caisseová si z tepláku vytáhla šňůru a pak už Florence jen v šoku a beze slova sledovala, jak se jí učitelka co nejrychleji snaží stáhnout stehno. Něco – ano, skleněný střep – projelo zimními běžeckými kalhotami, takže z Florenciny nohy stříkal šarlatový gejzír a rozléval se po oblečení, okolní půdě i rukách paní Caisseové. Nemohla uvěřit, že má v sobě tolik krve. Že jí z ní vytrysklo tolik, a přesto je pořád naživu.

Najednou ji roztrásl chlad; taková zima jí ještě v životě nebyla. Paní Caisseová řekla, že už volala záchranku, že jen musí ještě chvílku vydržet a všechno bude v pořádku. Florence však podle strachu v jejích očích poznala, že lže.

Ostatní holky a dokonce i někteří kluci brečeli. Několik jich hodilo šavli do okolního křoví. Amy a Matt se drželi za ruce a Florence projela vlna vzteku, že je její drama sblížilo. *To je směšné*, pomyslela. *Při přespolním běhu přece ještě nikdo nikdy neumřel.*

A pak: *chci mámu.*

A pak už nic.

3

Harriet

*Nemyslela jsem to tak, kála se v duchu Harriet, když roz-
třesenýma rukama svírala volant. Nechtěla jsem si zvolit Flo-
rence. Nemyslela jsem to tak. Pane Bože, prosím, ať je v po-
řádku.*

Byla v pokušení proletět na červenou a zahnout přes tři pruhy rovnou na parkoviště před nemocnicí. V životě nepřejela plnou čáru a nepřekročila povolenou rychlost o víc než pět kilometrů v hodině, teď však ujela pětapadesátiminutovou cestu zpátky do Burlingtonu za čtyřicet minut a červené světlo na semaforech začínala pomalu považovat spíše za ozdobné než funkční.

Tak už tam skoč, zatraceně!

S prvním náznakem zelené prudce zahnula doprava. Ani se nenamáhala zaparkovat, jen před nemocnicí zajela šikmo k chodníku, nechala auto, kde bylo, vyběhla k automatickým skleněným dveřím pohotovosti, a když se neotvíraly dost rychle, začala do nich zběsile bušit pěstí.

„Moje dcera měla nehodu!“ vpadla s křikem do haly. „Florence Lockwoodová!“

„Okamžik,“ pronesla recepční nevzrušeně a natáhla se po klávesnici.

Harriet se naklonila přes přepážku, aby jí viděla do počítače. „Chodí na Riceovu střední. Měla prý nějakou nehodu při přespolním běhu.“

„Florence Lockwoodová, ano. Okamžik tady počkejte, někdo pro vás přijde.“

„Je v pořádku?“

„Paní Lockwoodová, pokuste se uklidnit...“

„Musím hned k ní! Pro boha živého, je jí teprve patnáct!“

„Já vám rozumím. Někdo sem pro vás přijde.“

Harriet stálo všechny síly a sebeovládání, aby nedala průchod zlobě a zoufalství. Rážovala po hale sem a tam a neustále si sundávala a zase nasazovala sponu do vlasů. *Vážná nehoda*, řekla jí do telefonu sestra. Jaká vážná nehoda může dítě potkat při přespolním běhu, prokristapána? Může si zlomit kotník, jasně, vymknout koleno nebo zápěstí. Může dokonce utrpět i otřes mozku, pokud by spadlo hlavou na kámen. Nic z toho by ale nebylo považováno za vážnou nehodu, ne? Proč kolem toho tolik nadělají? Leda by byla... leda by byla...

Ne. To ať tě ani nenapadne!

„Paní Lockwoodová?“

Zprudka se otočila a spatřila sestru s unavenýma očima a trpělivým úsměvem ve tváři. „Mohu už konečně vidět Florence?“ obořila se na ni.

Harriet si to neuvědomovala, ale když byla nervózní nebo rozčilená, její odtazitý anglický přízvuk ještě nabral na úsečnosti a nadřazenosti, což mohli lidé, kteří ji neznali, mylně považovat za aroganci.

Sestra nahlédla do složky, kterou držela v ruce. „Mohla byste mi, prosím, pro ověření sdělit Florencino datum narození?“

„Třetího druhý devadesát osm. Mohla bych už...“

„Děkuji vám. Pojdte prosím se mnou, paní Lockwoodová.“

Vrhla se za ženou do plexisklových lítaček a chytila ji za paži. „Prosím. Nemůžete mi aspoň říct, jestli je v pořádku?“

„Nezlobte se, paní Lockwoodová,“ vymanila se sestra z jejího sevření. „Za okamžik přijde doktor Murray.“

Žena ji odvedla do malé čekárny vyvedené v tlumených odstínech hnědošedé a tyrkysové. Harrietina úzkost ještě vzrostla. Díky svým předchozím návštěvám pohotovosti moc dobře věděla, že se příbuzní odvádějí do soukromých čekáren jen v případě, kdy to je vážné. Hodně vážné.

„Panebože,“ vydechla zděšeně. Najednou vůbec necítila nohy. „Ona je mrtvá, vidíte?“

„Ne, paní Lockwoodová, samozřejmě že není mrtvá,“ pronesla sestra překotně.

„Ale je to zlé?“

„Teď je u ní lékař. Jakmile skončí, přijde vás seznámit s jejím stavem. Víc vám opravdu nemohu říct. Je mi líto.“

Harriet mlčky přikývla a svezla se na pohovku. V mysli jí vířilo tolik otázek, až se jí z toho točila hlava. Nedokázala se na nic soustředit, nezajímavé obrazy na okolních zdech připlouvaly do jejího zorného pole a zase z něj mizely. Když po necelých pěti minutách konečně přišel lékař, měla co dělat, aby se strachy nepozvracela.

„Stephen Murray,“ podal jí ruku s kostnatým zápěstím, které vykukovalo z příliš krátkého rukávu jeho bílého pláště. „Jen sedte, nemusíte vstávat.“

„Mohl byste přejít k věci? Nezlobte se, ale nikdo mi nic neřekl a já už o moc déle vážně nevydržím.“

„Samozřejmě. Dobrá zpráva je, že je Florence ve stabilizovaném stavu.“

Harriet se rozplakala.

Lékař jí ihned podal krabici papírových kapesníků, a když usedl na područku pohovky, mezi ponožkou a okrajem jeho šedých vlněných kalhot se objevilo pět centimetrů bledé chlu-paté holeně. „Měla velké štěstí, paní Lockwoodová. Vzhledem k povaze jejího zranění to mohlo dopadnout i mnohem hůře. I tak ovšem utrpěla poměrně závažné trauma...“

„O jaké zranění se jedná?“

„Prosím?“

„Nikdo mi neřekl, co se vlastně stalo,“ procedila Harriet skrz zuby.

„Tak to se omlouvám. Myslel jsem, že vám to někdo vysvětlil. Vaše dcera při běhu uklouzla a spadla na skleněný stře-p, nejspíš na rozbitou láhev od piva, a utrpěla hlubokou řeznou ránu na stehně, která jí protála femorální artérii. Prostě jedna z takových těch neuvěřitelných nehod. Její učitelka naštěstí dokázala tepnu velmi účinně zaškrtit, což vaší dceři nepochybně zachránilo život.“

Harriet rázem vyschlo v ústech, že nebyla schopná vůbec polknout. *Zachránilo život*. Florence dnes málem umřela. Její dcera málem umřela.

„Já vám nerozumím,“ hlesla bezvýrazně.

Lékař vzal její prohlášení doslova. „Tělem probíhají dvě hlavní tepny neboli artérie, které se v břišní dutině dělí a postupují odtud do dolních končetin.“ Otočil lékařské záznamy lícem dolů a na zadní stranu nakreslil jednoduché schéma. „Jde o jedny z největších cév v těle. V tříselech a v horní části stehna mají průměr asi jako můj malíček. Pokud dojde ke zra-nění v blízkosti třísel, není snadné takové krvácení zastavit, protože místo nejde dost dobře zaškrtit. A bez zaškrcení by velmi rychle došlo k obrovské ztrátě krve: člověk by mohl zcela vykrvácet i do pěti minut.“

Harriet si opřela čelo o kolena a bojovala s dalším návalem nevolnosti.

„Paní Lockwoodová, vaše dcera měla veliké štěstí,“ pronesl lékař rozhodně. „Ke zranění došlo natolik nízko, že ho trenérka dokázala zaškrtnout dříve, než nebezpečně poklesl tlak. Vaše dcera utrpěla masivní ztrátu krve, její mozek ani vnitřní orgány však nebyly nijak postiženy.“

Od hlavy až k patě Harriet zaplavila hřejivá vlna úlevy. „Takže bude v pořádku?“

„Měla by se zcela zotavit. Samozřejmě že nějakou dobu bude unavená a slabší. Museli jsme jí dát velké množství krve a krom toho utrpěla vážný šok. Z jejích záznamů vidím, že je diabetička, takže u ní budeme muset dávat pozor také na hladinu cukru. Ale je mladá a silná a dali jsme jí injekci proti tetanu. Zakrátko bude zase běhat.“

„Mohla bych ji teď vidět?“

„Samozřejmě. Možná vám bude připadat trochu zmatená nebo ospalá, ale to je těmi léky proti bolesti. Jejich účinky odezní za čtyři až šest hodin. Hned vás k ní vezmu.“

Když lékař vpustil Harriet do malého soukromého pokoje, Florence právě spala. U nohou postele stála sestra, dopsala cosi do karty a vzhledla k příchozím.

„Vypadá to horší, než to ve skutečnosti je,“ usmála se pozvudivě.

Harriet vzala svou dceru s velkou opatrností za ruku, napojenou hadičkami a kabely na kapačku a monitory. V nemocniční posteli vypadala dívka nezvykle drobně. Harriet si rázem vzpomněla na zoufalé noci, které u Florenciny postele strávila pár týdnů po jejích šestých narozeninách. Ráno toho dne byla trochu unavená a bledá, a tak s ní Harriet zašla k lékaři. Čekala, že je pošle domů s krabičkou antibiotik a příkazem, že má hlavně hodně pít. Než se však nadála, odváželi Florence

na dětskou jednotku intenzivní péče s plně rozvinutou diabetickou krizí, jak se později ukázalo.

Třebaže jim lékaři opakovaně vysvětlovali, že nikdo neví, proč některé děti a mladiství onemocní cukrovkou, že věda ještě nedokázala určit, zda ji spouští dědičné faktory, vlivy životního prostředí nebo kombinace obojího, Harriet se nedokázala zbavit jistého pocitu zodpovědnosti. Florence má koneckonců její geny, a tak byla v hloubi duše přesvědčená, že to musela *nějak* zavinit.

Florencina cukrovka je nesblížila, naopak mezi ně zarazila další klín. Harriet moc dobře věděla, že její dcera nesnáší, když to moc řeší, jenomže copak si o ni mohla *nedělat* starosti? Vyšilovala nad každým sacharidem, který Florence snědla. Ne proto, že by jí jakkoli dělala starosti její váha – Florence byla dokonalá taková, jaká byla, a pomalu se z ní stávala kráska, připomínající žensky tvarované modelky z padesátých let –, ale protože se děsila, že se její cukrovka vymkne kontrole a přeroste v naprosto nezvladatelný, kritický stav. Lékaři ji upozornili, co všechno by mohlo Florence postihnout, pokud by nedávali na hladinu cukru pozor: slepota, selhání ledvin, poškození nervů, a dokonce i smrt. To ale samozřejmě nemohla Florence říct. Součástí jejího mateřského poslání bylo chránit dceru před pravdou. Zároveň si však přála, aby za své mlčení nemusela platit tak vysokou cenu.

„Tu máte,“ přistrčila jí sestra plastovou židli. „Je na vás vidět, že si potřebujete sednout.“

Harriet upřela oči na svou dceru a ten pohled v ní vzbudil nejen lásku a něhu, ale i další cit, který byl pro její vztah s Florence typický: pocit viny.

Snad to na svou dceru nepřivolala? Určitě ne. Za žádných okolností by si nepřála, aby se něco takového stalo.

Jenomže.

Jenomže... v duchu upřednostnila Charlieho. To nemůže popřít.

Florence se najednou pohnula a otevřela oči. „Promiň,“ pronesla namáhavě napuchlými, oschlými rty. Olízla si je a zkusila to ještě jednou, tentokrát hlasitěji. „Promiň, mami.“

„Nemáš se za co omlouvat,“ zarazila ji rázně Harriet.

„Přála jsem si, abys tam byla se mnou,“ zamumlala Florence ospale.

Harriet znovu zasáhl hutný a zrádný pocit viny. „Mrzí mě, že jsem tam nebyla.“

„Volala jsi tátovi?“

„Samozřejmě. Už sem jede z Hartfordu. Měl by tu být každou chvíli. Posílá ti pusu.“ Stiskla své dceři ruku, Florence však mateřské sevření neopětovala, a tak ji po chvílce zase pustila. „Nedělej si s ničím hlavu, beruško. Všechno bude zase dobré.“

Moc dobře věděla, že z jejích slov zaznívá falešně povzbudivý tón, a stejně dobře věděla i to, že ho v nich rozeznala i Florence.

„Jak se cítíš?“ zeptala se bezmocně.

„Unaveně.“

„Není divu.“

Místnost zaplnilo ticho, jež mezi nimi zavládlo. Kdyby v té posteli ležel malý Charlie nebo George či Sam, hned by věděla, jak se má chovat nebo co jim říct. Bez ohledu na všechny ty hadičky by je sevřela do náručí a ze všech sil by k sobě tiskla to, co málem ztratila.

S Florence však byla na rozpacích. Byly jako dvě cizinky, které svedly dohromady geny a shoda okolností.

„Florinko, zlato, jak se cítíš?“ Oliver ve dvou krocích překonal vzdálenost ode dveří k posteli a pevně svou dceru objal. „Je ti jasné, že jsem strachy o tebe málem umřel?“

„Tati!“

Sedl si na postel. „Kristepane, to je děs, co tady všechno máš,“ pronesl při pohledu na všechny ty monitory kolem. „Je to tu jak ve vesmírné lodi Enterprise.“

Florence se začala vracet do tváří barva. Takhle působil Oliver na všechny ženy, od své dcery až po pokladní v supermarketu. Prostě to všude doslova rozsvítil. Nešlo o to, že by byl nějak výjimečně pohledný. Svou mohutnou medvědí postavou, šedivějícím dvoudenním strništěm a přerostlými, špinavě blondatými vlasy připomínal spíš Gerarda Depardieua než Roberta Redforda, i tak se z něj ale Harriet vždycky podlamovala kolena – už od prvního okamžiku, kdy před lety vstoupila do jeho miniaturní kancelářičky, aby mu vysvětlila, že jeho rodící se firmu promění v nadnárodní podnikatelské impérium. Stačilo jí jen zahlédnout jiskřičky v Oliverových modrých očích obehnaných vráskami od smíchu a chlapecký šarm jeho širokého, nepatrně křivého úsměvu, a byla ztracená. Každý, s kým mluvil, si v ten okamžik připadal jako nejdůležitější člověk na celém světě, protože v tu chvíli pro něj nejdůležitější skutečně byl.

„Tak co, Florinko, jak je?“ zeptal se Oliver znovu.

„Málem jsem umřela,“ hlesla Florence.

„Slyšel jsem.“ Zajel jí rukou do vlasů, aby je pocuchal. Udělala obličej, ale neuhnula. „Odkdy je přespolní běh nebezpečný sport? Florinko, cos tam prosím tě vyváděla?“

Florence pohodila hlavou, aby jí ofina přestala padat do tváře. Tohle gesto podědila po svém otci. Vzápětí úplně stejně pohodil hlavou i Oliver.

„Museli mi dát litr a půl krve,“ sdělila mu s náznakem pýchy v hlase. „Doktor říkal, že jsem málem vykrvácela nebo co. Museli mi udělat testy, aby zjistili, jakou mám krevní skupinu, no a mám A plus!“

„A pozitivní,“ opravila ji Harriet a okamžitě si za to v duchu vynadala.

Florence si jí nevšímala. „A taky mě vezli sanitkou s puštěnou sirénou a jeli jsme po Main Street v protisměru. Kluci mi to budou pěkně závidět.“

Oliver se zasmál. „To si piš. Tohle ti závidím i já.“

Když tak Harriet pozorovala, jak k sobě otec s dcerou sklání hlavy a navzájem se obdaří shodnými úsměvy, zachvátil ji starý známý pocit vlastní nepatřičnosti. To ona v sobě Florence devět měsíců nosila, to ona ji „vyrobila“ téměř z ničeho, a přesto se dcera obracela na Olivera, s ním ji pojilo pouto silnější než hlas krve a genů. V žádném případě neměla dceři a manželovi jejich vzájemnou blízkost za zlé, ba právě naopak. Nevýslovně ji hrála u srdce. Jen si přála také ji sdílet; aspoň teď, pro jednou.

„Lékař říkal, že když budeme mít štěstí, nezůstane tam moc velká jizva,“ hlesla Harriet, aby upoutala Oliverovu pozornost. „Rána nebyla moc dlouhá, ale zato dost hluboká. Až Florence vyndají stehy, tak na to dostane speciální náplast, jakou používají plastičtí chirurgové, aby se v jizvě neudělal vazivový val.“

„Tak ty dostaneš speciální náplast, jo?“ zatahal Oliver Florence za palec na zdravé noze.

„Doktor tvrdí, že o jarních prázdninách budu moct klidně do bikin,“ pronesla Florence jakoby nic. Prozradilo ji jen nepatrné zachvění hlasu. „Vykládal mi, že za rok už to skoro nebude vidět.“

„Tak se mi líbíš.“ Oliver jí vtiskl pusu na čelo. „Vím, jak tě mrzí, že se teď nebudeš moct účastnit tréninků vašeho týmu, ale uvidíš, že se mezi ně vrátíš dřív, než se naděješ. Nakonec se toho zase tolik nestalo, co říkáš?!“

Florence zavrtěla hlavou. Harriet na ní viděla, že má slzy na krajíčku. Však se taky nebylo co divit, po tom všem, co ten den prožila.

Přitáhla si ji k sobě a objala ji a Florence to pro jednu ne-
vadilo. „Všechno bude zase dobré,“ uklidňovala svou jedinou
dceru a hladila ji po světlých vlasech. „Pšš, pšš. Všechno bude
zase dobré.“

Pohnula by nebem i zemí, aby bylo.

Datum: 9. února 1998 23:58:36
Od: pisecnavila@gmail.com
Pro: patrick.james@INN.com
Předmět: Naše dcera

Patricku,

měl bys vědět, že máš dceru. Narodila se 3. února dvě hodiny po půlnoci s váhou 3620 gramů. Pojmenovala jsem ji Nell, po své matce.

Já vím, říkal jsi, že o ní nechceš nic vědět, ale až ji uvidíš, tak určitě změníš názor. Vypadá úplně jako ty! Je ještě pořád trochu červená a pomačkaná (vzpomínám si, jak jsi jednou prohlásil, že všechna miminka vypadají jako Churchill), ale už teď je na ní poznat, jak bude jednou krásná. Má neuvěřitelně dlouhé tmavé řasy! Na fotce to není poznat, ale v tuhle chvíli má stejně šedé oči jako já. Možná že až vyroste, budou hnědé jako tvoje.

Škoda, že jsi tam nebyl, když se narodila. Nebudu tě nudit všemi těmi strašlivými podrobnostmi, ale museli mi udělat akutní císařský řez, takže první den svého života strávila s cizími lidmi. Sestry ale říkaly, že vůbec neplakala, což se o mně, když jsem se konečně probrala, rozhodně říci nedalo. Z porodnice mě propustili až dnes ráno.

Za to, co jsem ti řekla, se zpětně omlouvám. Nikdy bych to tvé ženě neprozradila, to přece víš. Jen mě mrzelo, že to dítě nechceš, nic víc. Nemohli bychom prosím nechat minulost minulostí a pokusit se být alespoň přáteli, už kvůli Nell?

Dříve než se mě na to zeptáš, bych chtěla předeslat, že mi v žádném případě nejde o peníze. Nic od tebe nechci. Pustila jsem svůj ateliér v Camdenu a nastěhovala se do bytu nad provozovnou Staronového retra, takže se mohu starat o Nell i obchod zároveň. Zvládneme to. Jen bych si přála, abys byl součástí jejího života, byť by ta součást měla být sebemenší. Copak si nezaslouží mít tátu?

Nemůžu tě uvést do jejího rodného listu, pokud se mnou nezajdeš na matriku. Víím, že jsi teď v Bosně, ale ještě pořád na to máme pět týdnů. Nemohl bys pro ni prosím udělat aspoň to?

Mám pořád stejné číslo na mobil, nebo se mi můžeš ozvat mailem. Moc bych si přála, aby ses mi zase ozval, i kdybychom už měli být jenom přátelé.

S láskou navždy tvoje

Zoey

4

Zoey

Předjarní Londýn je příšerný, pomyslela si Zoey, zatímco se pokoušela uniknout dešti přebíháním zpod jedné markýzy pod druhou. Na vlhkých botách a mokrých vlasech vážně není nic romantického, zvlášť když už na člověka něco leze. Možná by to vnímala jinak, kdyby mohla přes orosená okna vyhráté kavárny a s dlaněmi obtočenými kolem šálku s horkou čokoládou pozorovat rozmazaný obrys Eiffelovky. V létě, když svítí slunce a camdenská pasáž je přeplněná stánky, kde se dá koupit naprosto všechno od bakelitových telefonů až po jantarové náramky, a na chodníku před každým bistrem a kavárnou jsou rozestavěné stolky se židlemi, tak tehdy má Islington své nepopiratelné kouzlo. Jenomže za šedivých zimních dnů nebo za vlhkého a podmračeného jarního počasí, jaké vládne právě dnes, se severní Londýn nemá čím chlubit. Co by teď dala za to být někde v Paříži a nechat si v ústech rozpouštět úlomky ještě teplého máslového croissantu nebo uždibovat z *croque monsieur* (což zní podstatně lákavěji než „zapečený sendvič se šunkou a sýrem“), z něhož s každým kousnutím vytéká rozpuštěné máslo a ementál – ano, úplně tu chuť cítila na jazyku.

Neměla dnes vynechávat snídani už proto, že na oběd pak jako obvykle zapomněla. Měla hlad jako vlk. V sedm hodin ráno, kdy sotva stihla vstát a doklopýtat z ložnice dolů, však žádnou velkou chuť k jídlu nepociťovala. Do práce měla jenom kousek, takže ji nečekala ani žádná dlouhá chůze do zaměstnání...

„Mami!“

Zoey sebou trhla. „Nell, zlatíčko! Kde se tady bereš?“

„Šla jsem tě hledat,“ prohlásila Nell naštvaně a začala ze svého fialového deštníku sklepávat dešťové kapky. „Bylo mi naprosto jasné, že se ztratíš.“

„Já jsem se neztratila,“ bránila se Zoey. „Podívej, tamhle je knihovna. Víím, kde jsem. Proč bych se podle tebe měla ztrácet?“

„Mami. Jdeš opačným směrem.“ Vzala matku pod paží. „Pojď, ať tam nepříjdeme poslední, nebo budeme až vzadu, kde na Angela vůbec neuvidíš a nebudeš moct sledovat jeho kroky.“

„Kdo je Angel?“

„Mááámíí! Už jsem ti to říkala. To je přece ten cvičitel zumby. Je to Brazilec,“ dodala až podezřele ledabyle.

Zoey možná řada věcí unikala, v případě její patnáctileté dcery si ale všímala úplně všeho. „Je pěkný, jo?“ šťouchla s úsměvem do Nell.

„Možná,“ přiznala její dcera s temným ruměncem ve tváři.

„Stejně nechápu, proč jsem ti na to kývla,“ postěžovala si Zoey, když pod Nelliným deštníkem, přitisknuté jedna ke druhé, vykročily zpátky do deště.

„Protože ti je třicet devět, ne osmdesát devět, takže je na čase, abys přišla trochu víc mezi lidi a začala si užívat,“ odsekla jí Nell. „A pokud máte jet s Richardem v létě na kola do Francie, tak bys do té doby měla trochu zapracovat na fyzice.“

Zoey musela neochotně přiznat, že má pravdu. Ve svém současném stavu by na kole nezvládla dojet ani na konec ulice,

natož pak na něm objet celé Provence. Pořád jí nedocházelo, jak se od Richarda mohla nechat přemluvit k tomu šílenství. Její představa ideální dovolené zahrnovala opalovací lehátko u bazénu někde, kde je hodně horko, v jedné ruce koktejl a v druhé nejnovější romantické dílo Joanny Trollopové. Jenomže Nell ji letos uprosila, aby jí dovolila jet na prázdniny s její nejlepší kamarádkou a její rodinou do Cornwallu, a vzhledem k tomu, že tím pádem nemuseli plánovat žádnou další „dětskou“ dovolenou na Floridě nebo pobřeží Costa Brava, toužil Richard podniknout něco jiného, *dospělého*, jak prohlašoval. Navrhoval vyrazit do Francie nebo Itálie. Zoey souhlasila, protože si představovala nějakou romantiku a možná i trochu kultury, spoustu dobrého jídla, křupavých baget a lahodných vín. Třeba takové putování po francouzských vinicích nebo výlet do Říma. Ale dovolená na kole? Člověk by si myslel, že ji Richard po osmi letech zná trochu líp.

Pohyb nebyl nikdy její silnou stránkou. Když se v několika málo případech pokoušela zúčastnit organizovaného cvičení, došel jí dech ještě před tím, než cvičitel dokončil zahřívací fázi. Víc než deset metrů uběhla naposledy ve škole a i tehdy trávila víc času zavazováním tenisek než na běžeckém oválu. Namlouvala si, že muži mají raději zaoblené tvary než vyčnívající pánevní kosti, v hloubi duše si tím však nebyla tak docela jistá. Zvlášť když už zase nedopnula džíny a musela si znovu koupit o číslo větší.

„Tak už pojd', mami,“ pobídla ji Nell, když se Zoey váhavě zastavila na prahu šatny. „Co ty víš, třeba tě to nakonec bude bavit.“

Zoey rychle zapadla do nejtemnějšího kouta, jaký se tu nabízel, a chvatně se převlékla do Richardova starého vytahového trička a Nelliných volných tepláků na běhání. Až tady si všimla, že se na zadku velkými růžovými písmeny vyjímá nápis „Chyt' si mě“. Oběma rukama si co nejvíc stáhla tričko,

po boku své dcery se vploužila do obrovského, zrcadly obloženého sálu a s děsem se rozhlížela po všech těch pružných a vytrénovaných tělech kolem. Co je to za lidi, co tu poskakují s pedometry, monitory srdečního tepu, lahvemi vody a v podivných gumových prstových botách? A co víc, co s nimi pohledává v jedné místnosti?

„To zvládneš,“ zašeptala jí Nell. Musela přemáhat smích, když svou matku postrkovala ze zadní části sálu víc dopředu. „Drž se mě a dělej všechno po mně.“

Zoey se naprosto záměrně už roky neviděla celá v zrcadle. Oblékala se ve tmě za staženými závěsy a malovala se zásadně ve světle slabé patnáctiwattové žárovky (zatím odolávala Nellinu naléhání, aby se chovala ekologičtěji a nahradila ji halogenkou, protože její světlo je ještě nemilosrdnější než světlo zářivky na záchodě v letadle). Při focení byla vždycky tou za fotoaparát, dávala si záležet na snímcích Nell nebo Richarda, takže fotografii sebe samé viděla naposledy kdoví kdy. Teď však neměla před hororovými odrazy své postavy kam uniknout; zrcadla se táhla od podlahy až ke stropu. Vypadám jako kříženec staré bezdomovkyně a skákacího hradu, pomyslela si s úlekem, samá prsa a zadek. Jemné blond vlasy vyklouzly z uzlu a nelichotivě se jí vlnily kolem obličeje, ve tvářích byla ještě pořád zarudlá, jak sem pospíchala, a i pod volným tričkem dobře viděla, jaké má povolené a špekáté břicho. Nevypadala ani tak staře, jako spíš zanedbaně. Jako kdysi elegantní dům, který někdo nechal zchátrat, takže by teď potřeboval nový nátěr oken a omítku.

V zrcadle dál viděla, jak se vedle ní k zemi elegantně shýbá neznámá vytáhlá dívka, aby se dotkla palců na nohou. Zoey chvíli trvalo, než jí došlo, že to je její dcera. Ve srovnání s ní byla Nell ztělesněním pružné, útlé krásy. Je tak sebejistá, tak... *akurátní*, napadlo náhle Zoey. Štíhlá jako proutek, všechno do posledního vlásku na svém místě. Málokdo by řekl, že jsou

spolu nějak spřízněné, nebýt toho, že mají úplně stejné oči, které prozrazují, že jsou matka s dcerou: velké, šedé a obkroužené hustými černými řasami.

Když se Nell narovнала, povšimla si Zoey s nepatrným bodnutím u srdce, že už ji dcera přinejmenším o pět centimetrů přerostla. Její děťátko dospívá. Za pár let odejde z domu a začne studovat na univerzitě. Uvědomila si, že jí bude scházet víc, než si je ochotná připustit.

Vychovávat Nell jako svobodná matka nebyl žádný med, ani na okamžik však nezalitovala, že se rozhodla si ji nechat. Když ji Patrick opustil, neměla nikoho, na koho by se obrátila. Vyrůstala jako jediné dítě dvou jedináčků, kterým bylo už přes čtyřicet, když se je rozhodla překvapit svým příchodem. Její otec pracoval jako údržbář ve škole na předměstí Oxfordu a matka byla švadlenou v malé čistírně oděvů u nich ve městě. Když bylo Zoey osm, zhroutil se její otec během oběda, k němuž měl jako každý všední den sendvič s nakládanými cibulkami, s nepředstavitelnými bolestmi v důsledku perforace střev, na kterou o dva dny později zemřel, aniž by mezitím nabyl vědomí. Smrt její matky o deset let později nebyla tak rychlá. Trvalo dlouhých osmnáct měsíců, než podlehla leukémii, osmnáct měsíců plných krevních testů, chemoterapie, zvracení a nikdy nekončícího čirého utrpení. Když pak zemřela své dceři v náručí, Zoey se ulevilo, že už je konečně po všem. Neměla žádné tety, strýce, sestřenice ani bratrance, žádnou záchrannou síť příbuzných, kterou by mohla povolat na pomoc. V pouhých osmnácti letech tak byla najednou na všechno úplně sama.

Učitelka výtvarné výchovy na střední škole jí navrhla, že by mohla studovat módní návrhářství na Univerzitě sv. Martina. Zoey se díky své matce uměla skvěle ohánět jehlou a byla zvyklá si spravovat a přeshívat oblečení, a tak svou kreativitu a podvědomý cit pro základní módní principy projevila i při

módní přehlídce, která byla součástí praktických maturit. Nato se rozhodla, že nemá co ztratit, a uposlechla rady své učitelky. K jejímu obrovskému překvapení ji pak nejen přijali, ale ještě jí navíc udělili plné stipendium. O čtyři roky později promovala jako jedna z hvězd ročníku a všichni kolem byli přesvědčení, že ji čeká zářná budoucnost.

Jenomže vysloužit si na univerzitě uznání profesorů avantgardní módní kolekci je věc jedna, a vydělat si pak na živobytí druhá. Vyzkoušela celou řadu vyčerpávajících, nikam nevedoucích zaměstnání, a zároveň se snažila rozjet vlastní návrhářskou kariéru, mnohdy se však do svého ateliéru v Camdenu vracela večer tak vyčerpaná, že nedokázala ani otevřít skicák. Ani dva roky od promoce jí nestačily na to, aby stvořila svou první kolekci.

S Patrickem se seznámila, když pracovala jako servírka ve vinném baru na Fleet Street. To, že je ženatý, věděla od samého začátku: nosil na ruce zlatý snubní prsten a nesnažil se ho nijak skrývat. Stejně tak ovšem neskrýval ani to, že ho Zoey přitahuje a že svůj manželský slib nepovažuje za žádnou překážku.

Zoey nepatřila k dívkám, co mají ve zvyku chodit s ženatými muži. Panna už nebyla, ale to bylo vše, co se o jejím milostném životě dalo říct. Veškerá její sexuální zkušenost pozůstávala z pár krátkých muchlování s několika kolegy z univerzity (z nichž se ve dvou případech vyklubali gayové) a jepičího vztahu s jedním muzikantem závislým na drogách. Na hráče formátu Patricka Jamese nebyla v žádném případě připravená.

Sedmatřicetiletý, o třináct let starší kameraman zpravodajské redakce kanálu INN měl za sebou dvě střelná zranění (z Bejrútu a ze Sarajeva), zatčení (v Kuvajtu a v jihoafrickém Sowetu) a zmlácení (v Londýně při hospodské rvačce kvůli vdané přítelkyni; s jeho prací nemělo nic společného). Jinými slovy to byl v takovém tom frajířkovském a machistickém slo-

va smyslu pravý chlap a alfa samec. Zoey až dosud obklopovali napomádovaní, umělecky zaměření metrosexuálové, kteří se jí báli třeba i jen otevřít dveře, aby to náhodou špatně nepochopila, a tak jí Patrickův nepřehlédnutelný, testosteronem nabašený sex-appeal přišel naprosto neodolatelný.

Po šest blažených, a zároveň trýznivých měsíců žila ve stavu potlačovaného nadšení. Bála se kamkoli si vyrazit, aby jí právě v tu dobu nezavolal, a když se neozval, vzlykala nešťastně do polštáře. Když nedostala měsíčky, k smrti ji to vyděsilo, v hloubi duše byla ale nadšená, protože si říkala, že teď už to své ženě prostě bude muset přiznat.

Den poté, co na ni z domácího těhotenského testu vykoukly dvě čárky, si oblékla své nejsvůdnější spodní prádlo, připravila jeho oblíbený masový nákyp, pustila soulové cédéčko Roberty Flackové a prozradila mu, že je těhotná. V tu chvíli jí Patrick prozradil, že jeho manželka také.

Ani na chvíli nezapochybovala o tom, že si dítě nechá, i když ji Patrick bez mrknutí oka opustil. Byla zvyklá se o sebe postarat a to maličké, které v ní rostlo, bylo jedinou spřízněnou duší, již na světě měla. A tak se vzdala svého ateliéru v Camdenu (a s ním i svých snů o tom, že se stane příští Stellou McCartneyovou), vzala si strašlivou podnikatelskou hypotéku a nastěhovala se do maličkého zanedbaného bytu nad provoznou *Staronového retra*, nepřilíš prosperujícího second handu, kde do té doby po odpoledních pracovala a jehož majitel ho víc než ochotně prodal, sbalil peníze a co nejrychleji zmizel.

Byla přesvědčená, že jen co Patrick Nell uvidí, vrátí se k ní. Je sice pravda, že mu jeho manželka sotva dva měsíce po Zoeyně zprávě o těhotenství porodila syna, ale copak se neříká, že muži zbožňují svoje malé princezničky? Nechtěla mu rozbít rodinu, ale musela teď myslet především na své dítě. Z jejího pohledu byla Nell právě tak důležitá jako jeho syn a Patrick byl stejně tak jejím jako jeho otcem.

Nakonec ale na ničem z toho nesešlo. Šest týdnů po narození Nell zabila Patricka v Bosně zbloudilá kulka, aniž se k otcovství stihl přiznat.

První sedm let to Zoey s Nell táhly samy. Po Patrickovi si jakékoli další muže zakázala, i když si nebyla tak docela jistá, jestli tím chrání Nell, nebo spíš sebe. A pak se před osmi lety na chodbě před kanceláří své účetní poznala s Richardem. S milým a předvídatelným úředníkem Richardem. S pozorným a citlivým Richardem, který se k ní choval s takovou laskavostí a trpělivostí, jako by byla sotva ochmýřené ptáček, který na ni nikdy nenaléhal a vyčkával, až za ním přijde ze své vůle. Se spolehlivým a loajálním Richardem, který miloval Nell a ona jeho a který se ve všech podstatných ohledech stal jejím skutečným otcem. Opakovaně a jasně dával najevo, že by si Zoey rád vzal, ta se však doposud nedokázala přimět, aby jeho nabídku přijala. Samozřejmě, že Richarda milovala, jenomže v ní neprobouzel vášně. Ani teď, ani nikdy dřív. A i když si opakovaně říkala, že vášně v žádném vztahu nevydrží a že jí osobně přinesla jenom trápení, nedokázala na ni rezignovat. Nebo přinejmenším ne úplně. Zatím ještě ne.

Vtom ji ze zadumání vytrhla ohlušující latinskoamerická píseň, jež naplnila sál tolika decibely, že se jí doslova a do písmene rozechvěla podlaha pod nohama. Naposledy si nešťastně popotáhla tričko, zhluboka se nadechla a nejistě sledovala pohledného, zhruba dvacetiletého mladíka v olivově zelených volných kalhotách a baseballové čepici otočené kšiltem dozadu, jak v rytmu hudby nastupuje před zaplněný sál. Jsem sice tlustá a vypadám nemožně, říkala si v duchu, jenomže Nell mě tady chce, a tak snesu i tu nejvyšší míru veřejného ponížení. Kvůli Nell jsem ochotná podniknout cokoli. Ostatně jako vždycky.

Vtom zezadu nakráčela hubená dívka v ostře růžových kapsáčích a na okamžik ji odstrčila stranou. Zoey se rozhodně zhoupla v bocích a donutila ji vrátit se zpátky.

Zoey nikdy nedopustila, aby mezi ní a její dceru někdo vstoupil.

5

Nell

Doufám, že tentokrát už máma konečně řekne ano, pomyslela si Nell dopáleně. Richard je hodný chlap, i když, pravda, trochu nudný. Má slušné místo ve státní správě, něco s památkovou ochranou nebo co, jistou penzi a solidní zajištění. Jezdí pěknou Hondou Civic a nosí hezké oblečení, takové tátovské, žádné moderní bokovky, jaké si na sebe berou trapní chlápci středního věku, co se snaží vypadat mladší. Má i fajn dům v moc hezké, stromy lemované ulici v příjemné části Islingtonu nedaleko supermarketu Waitrose, žádný maličký dvoupokojový byt nad obchodem v nejpochybnější lokalitě z celé čtvrti. A dokonce má i prima psa.

Nejdůležitější ale je, že je hodný na mámu. Nell byla přesvědčená, že to už za trochu té nudy stojí.

Přehodila si batoh na druhé rameno a odemkla vstupní dveře vedoucí rovnou do kuchyně. Jako obvykle za nimi překážela známá změt lepenkových krabic, jejichž obsah bylo potřeba roztrídít na věci, které půjdou prodat, další, které odnesou do Armády spásy, a poslední, které poletí rovnou do popelnice. Máma nikdy nic neodmítla, i když většina věcí, co jim

lidé věnovali, byla tak děsná, že byste je neposlali ani obětem zemětřesení v Turecku. Vytahané zašedlé podprsenky, strašlivé dlouhé spodky, tenisky, kterým chyběla druhá do páru, košile roztržené, flekaté nebo s odstříhanými knoflíky. Kdo by si podle nich měl tyhle šunty koupit? Polovina z nich nebyla ani vypraná.

„Holt musíš zlíbat hodně ropuch, abys objevila krásného prince,“ uchylovala se máma k metaforám pokaždé, když už měla Nell všeho toho nepořádku tak akorát po krk. Nejčastěji k tomu docházelo, když se jí až po krk navršily i všechny ty krabice.

Nejvíce ji na tom štválo, že máma měla pravdu. Jednou za padesát krabic objevily tvídový kostým Chanel nebo značkové šaty od Mary Quantové. Takové modely putovaly rovnou do výlohy jako návnada k přilákání zákazníků.

Většina jejich klientů se však do *Staronového retra* nevracela kvůli těmhle vzácným nálezům, jakkoli byly překrásné, ale kvůli šatům od mámy, fantastickým modelům (byly to vážně „modely“, slovo „oblečení“ by je ani zdaleka nevystihlo), které vyráběla recyklací odloženého šatstva, jež jim přicházelo pod ruku. Byla jako herečka Molly Ringwaldová ve filmu *Kráska v růžovém*, která si z dvojích starých růžových šatů spíchla nový fantastický model na maturitní ples. Až na to, že máminy kreace byly daleko krásnější a osobitější.

Jak jednou poznamenal Richard, mámino oblečení nebylo vůbec oblečení, bylo to Umění s velkým U.

Kdysi dávno, ještě před Nelliným narozením, měla máma svůj oděvní ateliér. Nebýt Nell, nejspíš by dnes měla vlastní super módní značku jako Stella McCartneyová nebo Vivienne Westwoodová. Místo toho teď přešívala armádní převlečníky a obnošené baletní sukýnky na jedinečné večerní šaty pro rozmazlené oběti módních výstřelků, za které, jak Nell až moc

dobře věděla, dostávala sotva zlomek jejich skutečné hodnoty. A přitom by stačilo, aby se máma jen správně zviditelnila.

Protáhla se kolem napůl oblečené figuríny u paty schodiště a po dvou schodech naráz vyběhla do svého maličkého pokojíku. Kdokoli jiný by současné utahování opasků, vyvolané ekonomickou recesí, a s ním spojený zájem o recyklování všeho možného i nemožného využil ve svůj prospěch. Jenom její máma ne. Svoje šití pořád považovala jen za drobného, bokem provozovaného koníčka, ve skutečnosti však bylo právě tím, co k nim táhlo zákazníky a drželo je nad vodou. Kdyby se Nell před rokem nechopila účetnictví a netrvala na tom, aby matka začala požadovat aspoň trochu rozumné ceny, nejspíš už by teď byly na mizině.

Natáhla se na úzkou postel, založila si ruce za hlavu a pozorovala ručně malovanou oblohu, kterou jí máma na stropě vytvořila ještě jako miminku. O sebe se nebála. Za tři roky nastoupí někam na vysokou a o svůj život se postará. Věděla naprosto přesně, čím se chce zabývat, v tom měla jasno už dávno. Jejím vyvoleným oborem byla forenzní antropologie. Jako ve *Sběratelích kostí*. Měla fotografickou paměť i silný žaludek; nejrůznější hlavolamy a hádanky řešila od chvíle, kdy se naučila číst. Umělecké obory ani literatura jí nikdy moc nešly, ale první zásuvku opravila už v šesti letech a *html* ovládala, jako by to byla její mateřština. Máma neuměla používat ani ovladač k televizi.

Nell sraštila obočí a kousla se do rtu. Musí mámu do svého odchodu na vysokou nějak zabezpečit. Máma nebyla nikdy moc praktická, naopak rok od roku ztřeštěnější. Bez člověka, který by se jí staral o údržbu počítače a připomínal jí termín zaplacení daní, by prostě nepřežila.

S Richardem se máma seznámila, když bylo Nell sedm. Do té doby Nell vůbec netušila, o co všechno přichází. Richarda měla moc ráda, už od prvního okamžiku. Naprosto bez

výhrad ho brala jako svého tátu, jenže máma si ho i po všech těch letech držela pořád od těla, odmítala se za něj vdát a dokonce si ho ani nechtěla nastěhovat domů, že by prý Nell vytěsnil. Nell se *chtěla* nechat vytěsnit. Copak může žít vlastním životem, když si pořád musí dělat starosti o mámu?

Vezměte si třeba ten jejich výlet do Francie a její prázdniny v Cornwallu s nejlepší kámoškou Teri a její rodinou. Celé to tak zařídila z jednoho jediného důvodu: pokud se mají dát máma s Richardem konečně dohromady, musí jim už konečně přestat dělat kořena. Chtěla, aby se máma vdala a ona si tak mohla konečně oddechnout.

„Nell?“ ozval se z přízemí mámin hlas. „Jsi to ty?“

Spustila nohy na podlahu. „Ne. Lupič, co si tu dal šlofíka.“

O pár vteřin později strčila máma hlavu do dveří pokoje. Zoey měla ve zvyku nosit své méně povedené výtvary – takové, které byly příliš avantgardní nebo se moc nepovedly, takže se je nedařilo prodat – a ani dnešek nebyl výjimkou. Její sukni tvořily přešíité džínsy a kus látky posetý flitry, halenka bývala kuchyňskou zástěrou, kterou nyní zdobily kousky boa z pštrosího peří. Na nohou měla vysoké kožené okované boty, v nichž trávila prakticky celou zimu.

„Je dneska zase ta zumba?“ zeptala se rozjařeně.

Nell sebou trhla. Jakkoli tomu nemohla uvěřit a jakkoli jí to bylo trapné, musela uznat, že se z její matky vyklubala dost dobrá tanečnice. Vlastně hodně dobrá. Minulý týden už po prvních deseti minutách vrtěla boky jako libanonská břišní tanečnice. Když se jí o tom Nell zmínila, tajuplně se usmála a pronesla cosi o promarněném mládí a o tom, že tancování je jako jízda na kole a prostě se nezapomíná. Angel z ní nemohl spustit oči, a to i přesto, že je máma dvakrát tak stará jako on a na sobě měla ty šílené běžecké kalhoty od Juicy Couture, co chtěla Nell už dvakrát vyhodit. Nebýt to její matka, nejradši by jí za to vydloubala oči!

„Mami!“ zvolala a prudce se posadila. „Dneska přece jdete s Richardem na večeři. Máte výročí!“

Máma jen prezíravě mávla rukou. „O nic nejde. Nemáme žádné opravdové výročí, jen osm let od seznámení. Můžeme si vyrazit někdy jindy. Richardovi to určitě nebude vadit.“

„Jasně, že bude! Dal si na tom fakt záležet. Zamluvil vám stůl v té nové italské restauraci, co jsi chtěla vyzkoušet, a vůbec...“ Smetla mámě z ramen pár zbloudilých fialových peříček, která vylétla z původního boa. „A ty bys mohla pro dnešek ubrat z toho hippie stylu. Aspoň trochu. Nemohla by sis vzít třeba ty úpletové šaty, co se Richardovi tak líbí? Však víš, ty dlouhé šedé, s tím stříbrným páskem? A taky nějaké jiné boty?!“

„Tuším nějaký podraz,“ prohlásila máma podezíravě.

„Mami. Nezlob.“

„Že mě chce zase požádat o ruku?“

„No a kdyby ano, byla by to vážně taková hrůza?“

„Mně to vyhovuje tak, jak to je,“ trvala máma tvrdohlavě na svém.

Nell obrátila oči v sloup. „Nemůžeš ho odmítat donekonečna, mami. Richard má trpělivost světce, ale ani on na tebe nebude čekat věčně. Je přece tak *fajn*. Nechápu, proč už sis ho dávno nevzala. Miluje tě a ty miluješ jeho. Nebo snad ne?“

„Asi jo. Ne, to jsem nechtěla říct. Jasně, že ho miluju, ano.“ Zoey si povzdechla: „Jenomže *fajn* vždycky nestačí, děvenko.“

„Prosím tě, mami, vždyť už spolu stejně prakticky bydlíte. O nic nejde, jenom byste to stvrdili i formálně.“

„Tak proč na to tak tlačíš, když podle tebe o nic nejde?“

„Protože by bylo prima, kdyby se to už konečně vyřešilo,“ prohlásila Nell. „Pokud tě znovu požádá, nemohla bys prosím říct ano? Potřebuješ ho.“

Já ho potřebuju, pomyslela si. Měla moc ráda víkendy v Richardově velkém, vzdušném domě, ráda se s ním a s mámou

rozvalovala na gauči, aby mohli v televizi společně sledovat pořad *Británie má talent*. Jako *normální* rodina.

„Zlatíčko, pokud máme v tomhle rozhovoru pokračovat, tak budu potřebovat jednu z tvých cigaret.“

„Mami!“

„No tak, беруško. Neříkej mi, že jsi jediná patnáctka v celém Londýně, co nemá tajnou zásobu Silk Cut.“

„Marlborek,“ přiznala Nell zaraženě.

„Doufám, že ti nemusím vysvětlovat, že jsou jen pro skutečně krizové situace,“ upozornila ji máma a otevřela okénko vedle Nelliny postele. „Je to moc ošklivý zlovyk, kterému bys neměla podlehnout.“

„Budu si to pamatovat.“

„Marlborky kouřil i tvůj otec,“ dodala máma nečekaně. „Byla to jediná značka, která mu chutnala.“

Nell ani nedutala. Máma o jejím otci skoro nikdy nemluvila. Jeho celé jméno se Nell dozvěděla až v deseti letech, kdy Richard přesvědčil matku, že by jí o něm měla poskytnout alespoň ty nejzákladnější informace. Od té doby se občas stávalo, že když byla máma ve zvláště nostalgické náladě, uklouzlo jí sem tam další vzácné zrnko informací, z nichž si Nell pomalu skládala matný obraz muže, s nímž ji spojovaly společné geny. Věděla, že je její otec mrtvý a že tak řada jejích otázek zůstane bez odpovědi, poslední dobou ji však čím dál častěji užírala touha dozvědět se o něm něco víc. Nešlo jen o to, že chtěla zjistit, kdo byl její otec. Chtěla tak zároveň zjistit i to, kdo je ona sama.

Těsně před Vánoci v sobě konečně našla odvahu vyhledat si ho na internetu. Bylo to dost divné, číst tolik informací o muži, s nímž je biologicky spřízněná, kterého však vůbec nezná. Dlouhé chvíle zírala na jeho fotografii a hledala v jeho obličejí rysy své vlastní tváře. Byl tmavovlasý jako ona – i když už trochu prošedivělý –, jinak ale žádnou podobnost nena-

cházela. Klidně to mohl být někdo docela cizí. Což vlastně koneckonců i byl.

„Uměl z kouře vyfukovat kroužky,“ zavzpomínala Zoey spíš kvůli sobě než kvůli Nell. „Dokázal vyfouknout i dva tak, že jeden proplul tím druhým. Říkala jsem mu Gandalf. Bože, jak ten byl sexy! Měl v sobě nějaké kouzlo. Když vstoupil do místnosti, neviděla jsi nikoho jiného.“ Zasněně se pousmála. „Víš, co byla vůbec první věta, kterou mi řekl? ‚Hned, jak jsem vás uviděl, mi bylo jasné, že budeme přátelé nebo milenci. A teď, když jste se usmála, vím, že budeme obojí.‘ Nejspíš si řekneš, že je to děsně laciné a otřepané, ale nikdy jsem nikoho takového jako on nepoznala. Byla jsem z něj doslova a do písmene unešená.“

Nell zadržela

Vážení čtenáři,

právě jste si přečetli přesně deset tisíc slov, jež jsme vám na základě svolení autora mohli nabídnout jako bezplatnou ukázkou. Pokud chcete číst dál, stačí maličko: zajít za svým oblíbeným knihkupcem, koupit si knihu tady u nás anebo u vašeho prodejce elektronických knih. Přejeme příjemný čtenářský zážitek!